

beeld, tot een zelfstandig aesthetisch object komen. De term beelden is reeds algemeen en kan ook als hulpmiddel dienen voor details.

Vincent v. Gogh e. a. hebben voor de nieuwe opvatting in de kunst den weg geopend. In zijn ernstige, bewuste brieven (Franschen tijd) vertelt hij hoe hetgeen hij visueel waarneemt, door hem omgebeeld wordt tot een aesthetisch-geestelijke aanschouwing zoo b. v. over zijn slaapkamer: „C'est cette fois-ci ma chambre à coucher tout simplement, seulement la couleur doit ici faire la chose et en donnant par sa simplification un style plus grand aux choses, être suggestive ici du repos ou du sommeil en général. Enfin la vue de tableau doit reposer la tête on plutôt l'imagination. Les murs sont d'un violet pâle. Le sol est à carreaux rouges. Le bois du lit et les chaises sont jaune beurre frais, le drap et les oreillers citron vert très-clair. La couverture rouge écarlate. La fenêtre verte. La table à toilette orangée, la cuvette bleue. Les portes lilas. Et c'est tout-rien dans cette chambre à volets clos. La carrure des meubles doit maintenant encore exprimer le repos inébranlable. Les portraits sur le mur et un miroir et un essuimains et quelques vêtements. Le cadre comme il n'y a pas de blanc dans le tableau, sera blanc. Cela pour prendre ma revanche du repos forcé que j'ai été obligé de prendre. J'y travaillerai encore tout la journée demain, mais tu vois comme la conception est simple. Les ombres et ombres portées sont supprimées, c'est coloré à teintes plates et franches comme les crepons. Cela va contraster avec par exemple la diligence de tarascon et le café de nuit". (Vincent v. Gogh. Brieven aan zijn broeder deel III uitgegeven en toegelicht door zijn schoonzuster J. v. Gogh-Bonger).

Het aesthetische element (de drang om te beelden) komt bij Archipenko nog meer op den voorgrond. Bij Vincent werkten verschillende elementen (literaire, humanitaire enz.) nog afleidend.

Beschouwen wij nu afb. 1 wat nauwkeuriger en een vorm volgend b. v. vanaf 1 naar 2, dan is er een spanning die in twee hoofdbewegingen, met tusschen-bewegingen, een gedecideerde actie uitdrukt. Deze actie wordt overgenomen, met een tusschenruimte, die beeldend meewerkt, naar 3. en gaat met tusschenbewegingen naar 4. Zulk een dwingende actie vindt men op afb. 2 nergens. Zie b. v. de figuur rechts, zij is slap, toont nergens spanning; in denzelfden geest zijn de andere vormen, men vindt nergens een steunpunt. De open ruimten zijn gaten, zij doen zwak aan en de menschen behoeven zich bij het aanschouwen van dergelijk werk niet in te spannen. Het is als een straatdeuntje in tegenstelling met een streng muzikaal werk. Kunst is nu eenmaal geen uitspannings of genotmiddel, maar vraagt inspanning en ernst om begrepen te worden. Academische knapheid vindt men bij Prof. Schott meer dan bij Archipenko, maar deze zou dit werk niet hebben kunnen maken, wanneer hij de natuurvormen niet volkomen beheerschte.

Wanneer men bovengenoemde groote omlijning goed in zich heeft opgenomen, zoo dwingt zij tot medeleven, eerst naar boven, dan naar beneden; dit is rythme. Dit rythme herhaalt zich telkens in andere vormen en andere ruimten, want de ruimten, die door de vormen omschreven worden, werken als beeldend element mede. Neem b. v. de grootste tegenover de kleinere rechts, dan hebben deze beide dezelfde rhythmische werking van beneden naar boven en omgekeerd. Evenzoo doen de twee hoekige vormen, op en neer, 4 op 5 en 6 op 7. De eene neemt van de andere de beweging over en sluit zich aan bij de ruimte. De linker schuine vorm 8 op 9 drukt een actieve beweging uit, die ingaat tegen de